26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7166 — 4 ՕԳՈՍՏՈՍ 1909 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 17 Août 1909 — 26me année — N° 7166

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	40	Ղ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	105	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Fr
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌كین بویاجیان
درسعادت غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՀԱՒՈՒ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Առ. ԵՌԻՍՈՒԹ ՔԷՄԱԼ, ՊԷՅ

Դեռ երեխայ էի. մենք հաւ կը պահէինք. ինչպէս գրեթէ ամէն տուն, մեր հաւերէն մէկը 10—11 ձագեր հանեց, և քանի մը օր ետքը մնաւ. կրնա՞ք երեւակայել մեր վիշտը. հաւերն ու կատուները միթէ մանուկներու խաղակիցը, հաւատարիմ ընկերը չե՞ն միշտ. ձագերը մնացին անտէրական, որբ, անխնամ։ Ու ահա օրին մէկն ալ, մեր հաւերէն մէկ ուրիշը «կուռթ ինկաւ», ինչպէս սովորութիւն է անուանել այն հաւերը որ կռթկռթալ կը սկսին՝ թուխս նստելու փափաք ու պատրաստականութիւն յայտնելով։ Այս նոր կուռթը սակայն կամաւորաբար խորթ մայր դարձաւ և ամենայուզիչ գուրգուրանքով իր ինամքին տակ առաւ ձագուկները, մեծցուց զանոնք։ Մեր՝ երեխաներուս սէրը դէպի այդ բարեգութ հաւը՝ պաշտանքի փոխուեցաւ։ Այսօր 25 տարի ետք ալ անկարող եմ չյուզուիլ երբ կը յիշեմ այդ սքանչելի տեսարանը։

Պապիկեան էֆ. մեռաւ. ոչ եւս է Աստանայի օրերուն ու այրիներուն պաշտպան արի այդ մարդն ուղղադատ, որ՝ կրթնելով Երեսփ. Ժողովի արդարասիրութեան վրայ, յայտնեց իր տպաւորութիւնները և քննութեանց արդիւնքը քաջաբար։ Ոչ եւս է ան։ Թող տգէտ, նախապաշարեալ ամբոխը հաւատայ թէ Աստուծոյ մատը կար, պատժուեցաւ ան։ Մինչ դուք, իբրեւ ճշմարտասէր և լուսամիտ Օսմանցի, պէտք է ընդունիք որ անոր յուզմունքը, աւերակի ու արիւնի առջեւ՝ մեղաւորը տեղին վրայ ատաւաձային արդար ցասումով մը պատժելու անկարողութիւնը և սրտին վրայ ծանրացող անչափելի ցաւը գերեզման իջուցին զինքը։

Հիմա, դուք, յարգելի պէյ երեսփոխան, կը մնաք առանձին։ Ձեզմէ կախում ունի այդ Մեծ Դատին ելքը, պաշտպանութիւնը ոչ թէ Մեծ Ջոհերուն, այլ ընդհանուր Հայրենիքին։ Ձեզմէ կը սպասենք։ Կը սիրենք հաւատալ թէ, արիաբար պիտի դիմագրաւէք դէպքերն ու մարդերը, չպիտի տարուիք ցեղասիրութեան բնական, այլ այս խնդիրին մէջ հայրենատեցութեան հաւատարող անձուկ հաշիւներէ, և բարձրագոյն պիտի յայտարարէք մեծ և անաքօղ ճշմարտութիւնը։ Կը կրկնենք, այս մեծ խնդրին նկատմամբ պիտի հաստատէք ինչ որ ողբացեալ հայրենասէրը ըսաւ և պիտի ըսէր պաշտօնապէս ալ այն մեծ օրը, երբ Երեսփ. Պատկ. Ժողովը պիտի վճռէ նուիրական Հայրենիքին դատն ու ապագան։

Մի՛ վախնաք Ատանայի մոլեռանդ և ագէտ խուժանին տեղութենէն, վասն զի աւելի մեծ սէր մը, աւելի մեծ պատիւ մը կը սպասէ ձեզի ամբողջ կայսրութեան կողմէն։ Այսօր ձեզի կը մնայ չնել ձեզի համար մեծ անուն մը և անմահ յիշատակ մը պատմութեան մէջ։

Մայրակորոյս որբերն ու այրիները մօր մը պէտք ունին, և Սահմանադրութեան փառքը՝ վկաներու և արիասիրտ, անձնուրաց պաշտպաններու։

Հրացանը երբ արձակուի, լոյս մը կը տենտուի նախ, ատոր կը յաջորդէ ծուխը, վերջապէս կը լսուի բոմբ պայթիւնը։ Այսպէս ալ երեք տարբեր ձայներ անշուշտ կը խօսին ձեզի հիմա. բոցը՝ առաջին և յանկարծական դրդում մըն է որ իրողութիւնները ներշնչեցին ձեզի, ան անցաւ. երկրորդը վարանում մըն է, տատանում մը աղօտ, մութ, ցեղասիրութեան և ճշմարտութեան փորձիչ, շուարեցնող զգացումներ. բայց բուն, վճռական ձայնը որ խղճին ու արդարութեան ձայնն է, ձեր սրտին ամենէն խոր տեղերը կը գտնուի. ահա այդ ձայնին պայթումն է որ կը սպասենք ձեզմէ։

Վսեմ, ազնիւ, արի ժեսթով մը, մեծապատիւ պէյ, փութացէք ծառայել ձեր նուիրական հայրենիքին իսկական ու տեւական շահերուն. խորհեցէք որ այլ եւս ձեր ըսածը հերքող, կամ ճշդող հակառակորդ մը, կամ աւելի ուղիղ կ'ըլլար ըսել, օգնական մը չկայ. Պապիկեան մեռաւ, բայց անոր ձայնը գերեզմանէն ալ պիտի պոռայ.— «Բէյմալ պէյ, այս կեանքին անդին ուրիշ կեանք մըն ալ կայ, այս աշխարհէն անդին ուրիշ աշխարհ մը, և այս դատարաններէն վեր, հեռուն Ահեղ դատարան մը. քաջ եղիր ու պաշտպանէ ճշմարտութիւնը»։

Երբ Թայմզի պէս թերթ մը, աշխարհիս էն անկաշառ, էն լուրջ, էն ճշմարտախօս թերթը, Պապիկեանի մահը խեղճ Հայու մը, raյաի մը մահը կ'արձանագրէ, պատճառը գիտէ՞ք ինչ է, ոչ թէ խեղճուկ Հայու մը կարեւորութիւնը, այլ անոր պաշտպանած դատին ամենամեծութիւնը։

«Կայսրութեան շինող» (Empire builder) մեծ սիւներէն եղիք, ահա գեղեցիկ, թէպէտեւ շատ տխուր առիթ մը ձեզի։

Ամենախորին յարգանք

Անգլիա — ԽՈՍՐՈՎ.

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ՍԻՍ, 10 Յուլիս

Այսօր տեղւոյս մէջ տօնուեցաւ Սահմանադրութեան Տարեդարձը՝ դժբախտաբար ոչ այնքան շքեղապէս. տեղացի Թուրքերուն մէջ ո և է ոգեւորութիւն մը չտեսնուեցաւ նոյն իսկ Ազատութեան այն սուրբ տօնին օրը։ Անոնք իրենց խանութներուն առջեւ նստած, որոնց վրայ օսմանեան մահիկ մըն ալ չէր ծածաներ, անտարբե՛ր, ինչպէս անդրաշխահեան մարդիկ, երթեւեկող Հայերուն վրայ ծաղրական ակնարկներ կը նետէին, իբր թէ Ազատութիւնը, Սահմանադրութիւնը և ամէն ինչ որ բարի է, օգտակար է՝ Հայերուն համար եղած ըլլայ։ Թուրքերուն այս բոլորովին անտարբեր վիճակը Հայ ժողովուրդին վրայ լաւ ազդեցութիւն մը չունենայաւ. ուստի խեղճերը չըուարած՝ չէին գիտեր թէ իրենք ալ մասնակցի՞ն թէ ոչ. եթէ ո և է ոգեւորութիւն մը չցուցնէին՝ պիտի ըսէին թէ դուք «միւսթէպիտ» էք, և եթէ այո՝ այդ ժամանակ պիտի ըսէին որ Հայերը դարձեալ գուսուրմուզ եղած են, այս կեսվուրները պէտք է ջարդել։ Ահա այսպէս միշտ Դամոկլեան սուր մըն է որ Հայերուն գլխին վրայ կը տատանի, երբեմն ալ ծայրը գլխուն դպչելով, Սահմանադրութեան ծնունդէն ի վեր։

Սահմանադրութեան տօնին գէթ մասնակցած ըլլալու խաթրին համար կառ. պաշտօնատունը քիչ մը ոգեւորութիւն ցուցուց, պաշտօնական մարդիկ գեղեցիկ կերպով հագուած էին, նոյնպէս և կառավարիչը չքեղօրէն զարդարուած ըլլալով եկաւ պալատին բակը, ուր նաև կային Կաթող. Տեղապահ Ղեւոնդ Ծ. վրդ. Թուրսարգիսեան, Հրանդ Ծ. Վրդ. Կարօեան, տարկաւագ մը, երգեցիկ խումբ մը հայ աղաքներ և ուրիշ պաշտօնեաներ։ Այնտեղ կառավարիչը, տեղապահը և պաշտօնեաներէն քանի մը հատ ճառախօսեցին իբր Սահմանադրութեան ամբապնդումը փափաքող անձեր։

Աւելին կայ. այս եղանակին՝ ուր երկինքը կրակ կը թափէ մանաւանդ այս անջրդի երկրին մէջ, այստեղ ձիւն կը ծախեն սառոյցի չգոյութեան համար, և տաքէն տառապող ժողովուրդը ատով քիչ մը կը զովանայ, բայց դժբախտաբար այս տօնին օրը այդչափ պզտիկ բարիք մըն ալ ըլլալու ստորին դիտաւորութեամբ ձիւնն ալ չծախեցին. ուրիշ մէկը չէր կարող ծախել, որովհետեւ ձիւն ծախելու արտօնութիւն միայն մէկ մարդու կըտրուի այստեղ կառավարութեան կողմէ։ Նոյնպէս քաղաքիս Թուրք ականաւորներէն մարդիկ, որոնց անունը ի հարկին կրնամ յիշել, Յուլիս 19էն ճիշդ մէկ օր առաջ ձգելով քաղաքը ամարանոց գացին, հոն մասնակցութեան կարելիութիւն մը չունենալու համար պարզապէս։

Լաւ, ինչո՞ւ գացին ատոնք, եթէ ճշմարիտ սահմանադրասէրներ էին, ձեզ կը հարցնեմ, ո՞վ ազատական Թուրք հայրենակիցներ, ինչո՞ւ նոյն իսկ ձիւնը չծախուեցաւ այն օրը, և ինչո՞ւ Թուրքի տան մը կամ խանութի մը վրայ Սահմանադրութեան սուրբ տօնը մատնանշող ոևէ նշան մը չդտնուեցաւ, ըսէք, կ'աղաչեմ, պատասխանեցէք, ի սէր Աստուծոյ, ի սէր Մարդարէին։

Եւ այսպիսի պարագաներուն տակ Սիսամանթօի հետ ես ալ կը հեծեմ. «ճշմարիտ կ'ըսեմ, Արդարութեան տուաւօրը դեռ դաժանօրէն հեռու է»։

ՍՍԵՑԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԷՏՈՒՈՒՐՏ Է.Ի ՈՒԴԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Լոնտոնէն կը գրէ Թանի Թղթակիցը.— «Անգլիոյ Թագաւորին Մարիէնպատ ուղեւորիլը զանազան մեկնութեանց պատճառ կ'ըլլայ։ Ինչպէս յայտնի է, Էտուարտ է. Իշ պիտի չերթայ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր հետ տեսակցելու։ Թայմզ անագին յօդուած մը կը նուիրէ խնդրոյն և կը ջանայ հաստատելու թէ Անգլիոյ ու Աւստրիոյ դիւանագիտական յարաբերութիւնները ամէն բնաւ պիտի չվնասուին։ Թայմզ կ'ըսէ թէ երկու վեհապետները, բաւական ասստիկ ձմեռէ մը ետքը, հանգըստանալու հաւասար պէտք մը ունին։ Այս յայտարարութիւնները ակամայ թեթեւ մտահոգութիւն մը առաջ կը բերեն։ Անցեալ ձմեռ մէկ քանի անգամ զրոյց ելաւ թէ Անգլիոյ թագաւորը անձնապէս վչտացած է Աւստրիոյ կայսեր դէմ՝ վերջին տեսակցութեան միջոցին Պոսնա-Հերսէքի մասին աւստրիական ծրագիրներուն նկատմամբ տեղեկութիւն հաղորդած չըլլալուն համար։ Միւս կողմէ անհամբեր մարդիկ արդէն ծանուցած էին վերջերս թէ այս տարի նոր տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Իշլի մէջ։ Ամէն առաջ եկած է Թայմզի յայտնած փափաքը առաջարկել հանդարտեցնելու աւստրիական կարծիքին կէս մը քնացած դիւրագրգռութիւնները։ Այս տարուան պէս յոգնեցուցիչ եղանակէ մը ետքը, Պերլինի ուղեւորութենէն ի վեր մինչեւ Ռուսիոյ կայսեր ընդունելութիւնը, շատ բնական է որ Էտուարտ է. ամէն բանէ աւելի խորհի իր անձին դարմանմանը վրայ Մարիէնպատի մէջ։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐ ԼԵՌ.— Վիեննայէն կը հեռագրեն Թանի.— Սեր Լերան պատերազմական նախարարին ճառը, Ռուսիոյ կայսեր կողմէ Սեր Լերան նուիրուած ռազմական առարկաներու ժամանմանը առթիւ, և մանաւանդ այն պարբերութիւնը թէ կը մտածեայ այն վայրկեանը ուր Աւստրիա-Հունգարիա պիտի կրնայ պատժուիլ իր գործած չարիքներուն համար, բուռն տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ Վիեննայի մէջ։

ՊԱՐԿԱՍՏԱՆ.— Թէհրանէն կը հեռագրեն Բեղերսպուրկ թէ երիտասարդ Շահը յամառութեամբ կը մերժէ բաժնուիլ իր հօրմէն, որուն մեկնումը որոշուած է օգոստոս 4/17ին։ Դեռատի վեհապետը փորձեր է փախչիլ, և չյաջողելով ուզեր է անձնասպան ըլլալ։ Վարիչ շրջանակներուն մէջ կը խորհին ուրիշ իշխան մը յաջորդ կարգել անոր տեղ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Աֆղանիստանի սահմանագլուխին ցեղերուն մէջ յարաճուն շարժում մը կը տիրէ։

ՌԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿԻՆ հինգշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.— «Պաշտօնական շրջանակներու մէջ յուսահատ են Պարսկաստանի գործերուն նկատմամբ։ Լքուած է այն յոյսը թէ պարսիկ նոր կառավարութիւնը կարող պիտի ըլլայ բարեկարգութիւնը վերահաստատել։ Մէկ քանի նահանգներու մէջ անիշխանութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Ճամբաները աւազակներով լեցուած են և վաճառականութիւնը ծանր կորուստներու կ'ենթարկուի։ Բեղերսպուրկի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ խորհուրդ մը գումարուեցաւ՝ Պարսկաստանի գործերուն վրայ խորհրդակցելու. տրուած որոշումները հաղորդուեցան Թէհրանի ռուս դեսպանատան գործակատարին։

ԳՈՐՆ-ԳՈՒԼԸ ՇՈՒԻՑԻ ՄԷՋ.— Ընդհանուր գործադուլը, գաւառի կառավարիչներու պաշտօնական տեղեկագիրներուն նայելով, երկրին ամէն կողմերը տարածուած է։ Գործադուլ ընողները 286,000 հոգի են, որոնց 24,000ը՝ Սթոքոլմի մէջ։ Հանքերու, ձեռարուեստի, վաճառականութեան և փոխադրութեան գործաւորներուն թիւն է 500,000, որոնց 40,000ը՝ երկաթուղիներու կը վերաբերին։ Կան նաեւ 80,000 երկրագործութեան բանուորներ։ Գործադուլ ընողները կը հաշուեն թէ երկրագործական 26,000 բանուորներ գործադուլ պիտի ընեն օգոստոս 3/16ին, վասն զի այդ թուականին է որ հաճարը կը հասունցայ։ Հունձքը փճացուցմէ ազատելու համար ահագին թիւով կամաւորներ կը գրուին, մանաւանդ ուսանողներ և նոյն իսկ համալսարանի ուսուցիչներ։ Վէրնանոյի երկաթուղիին գործաւորները յայտարարած են թէ բանթողին պիտի չմասնակցին։ Երկաթուղիի ընկերութիւնները կ'ապահովցնեն որ երբ գործադուլ ըլլայ, օրական մէկ կառախումբ պիտի երթեւեկէ ամբողջ Շուէտի մէջ։ Վերջին տեղեկութեանց նայելով, աշխատութիւնները քիչ քիչ կը սկսին։ Շատ մը շոգենաւեր, որոնք գործադուլին առթիւ իրենց երթեւեկութիւնները դադրեցուցած էին, վերսկսան։ Մեռելակառքերու կառապաններն ալ որոշեցին աշխատութիւնները դադրեցնել, քանի որ իրենց գործատէրերը չեն ուզեր գործածել բանթողի քոմիդէին մուտքի տոմսերը։ Այսուհանդերձ յուղարկաւորութիւնները կը կատարուին և մեռելները կը թաղուին մեռելթաղերու գործադուլին հակառակ։ Հանդարտութիւնը թէեւ խանգարուած չէ, սակայն ընդհանուր գրգռութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Թրամուէյի գիծերուն վրայ տինամիտի փամփուշտներ դրուեցան։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.— Մէլիլայէն մատրիտ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ չորեքշաբթի օրը Ռիֆցիները մեծ կորուստներ ունեցեր են։ Մարտկոցէ մը արձակուած թնդանօթներ քանդեր են տուն մը որ Ռիֆցիներով լեցուն էր. նաև պատնէշի մը մէջ ալ բազմաթիւ Ռիֆցիներ սպաննուած են. Օգոպարիկի մը մէջ գտնուող սպանիացի հարիւրապետ մը ցոյց տուեր է փախստականներուն ուղղութիւնը, որով խորտրնկէցները բաւական կորուստ պատճառեր են Ռիֆցիներուն։ Ուրիշ տեղեր ալ բնիկները կորուստներ ունեցած են։ Հինգշաբթի օրն յարձակումներ կատարուելով Ռիֆցիները հարկադրուեր են նահանջել։

ՎԻԵՆՆԱՑԻՆ ուրբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ գերման աղատական կուսակցութեան և Իտալացիներուն միջեւ կարգադրութիւն մը եղած է, որով Գերմանները յանձն կ'առնեն չընդդիմանալ Թրիէսթէի մէջ իրաւագիտական ակադեմիին հաստատման՝ դասերը իտալերէն աւանդելու պայմանով։

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՉԵՀԵՐԸ.— Պերլինէն Մադէնի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Չեխերու և Գերմաններու միջեւ թշնամութիւնները հետզհետէ կ'աւելնան Աւստրիոյ մէջ։ Չեխ Ընկերութիւն մը որոշեց զբօսական պտոյտ մը կատարել Մէլքի մէջ Դանուբի վրայ։ Հինգ հազար Գերմաններ պիտի երթան արգիլելու անոնց մուտքը։ Ճաշարանապետներուն և պանդոկապետներուն ծանուցուեցաւ՝ չընդունիլ Չեխերը։

ԱԳԱՌ ՄԸ.— Նիւ-Եորքի մէջ օդերուն

ԹԷՐԹՈՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (9)

ԺԱՆ ՏԸ ԼԱ ՇԻՐ

ՁՈՒՐԻՆ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍԻՐԱՅԻՆ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՂԶԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Ա.

Զարհուրանք

—Ամէն բանի վրայ հակեցէք, տեղակալ և խարիսխը քակել տուէք, ըսաւ հրամանատարը։

—Լա՛ւ, հրամանատար։

Արդէն իսկ նաւակին մէջ կը գտնուէր Սիզբրա։

Թիակները ջուրին մէջ մխրճեցան, և թիավարողին ներդաշնակ ճիգերովը, թեւ նաւակը սկսաւ արագօրէն սահիլ հանդարտիկ ծովուն վրայէն, հետք մը ձգելով իր ետին, ուր կը շողար արեւը։

Ամէն շոգենաւերէ նմանօրինակ կամ աւելի մեծ նաւակներ ճամբայ կ'ելլէին, իրենց մէջ ունենալով սպայ մը կամ մէկ-երկու կամ չորս նաւաց։

Ճիշդ կէս օրին, Բաքրէի մէջ ծովակալին յատուկ սրահը կը գտնուէին նաւաբաժիններու և մարտանաւերու բոլոր հրամանատարները, ընդարձակ սեղանի մը շուրջը խմբուած, ծովակալ Ժէրմինէի նախագահութեամբ։ Վիլֆրանշի նաւակայքը գտնուող նաւատորմիղին մարդոց թիւը լրացած ըլլալով, Զինուոր. Խորհուրդը —եթէ իրաւ այնպէս էր— կը գումարուէր, բաղկացած քառասունը ինը սպայէ. երկու դեր-ծովակալ՝ նաւաբաժնի պետ, տասերկու նաւային գնդապետ՝ որոնք կը հրամայէին վեց զրահաւորներու և վեց յածաւորակներու, ինը նաւային գնդապետ՝ որոնք կը հրամայէին վեց քանդիչ նաւերու, մէկ ազդանաւի և երկու թորփիլահալածներու, քսաներկու դեր-գընդապետ՝ հրամանատար տասնըվեց թորփիլանաւերու և վեց ընդծովեաներու. վերջապէս երեք հատ ալ տեղակալ։

Ծովակալ Ժէրմինէ չատ ծանրախոհ երեւոյթ մը ունէր։ Թէ՛ անձնական մտահոգութեան պատճառաւ և թէ իրենց պետին օրինակին հետեւելով՝ բոլոր սպաները, իրենց նկարագրին համաձայն, անձկալից կամ խիստ դէմք մը ունէին, և կամ պարզապէս իրենց աչքերը սեւեռած էին՝ յարգալից սպասումով։ Երիտասարդ տեղակալները, նուազ վարժ և նուազ ճարտար՝ իրենց տպաւորութիւնները ըսելու մասին, հաղիւ հազ կիսովին կըրնային ծածկել իրենց արտակարգ յուզումը։

Ամէն մարդ նստելէ յետոյ՝ ծովակալ Ժէրմինէ ոտքի ելաւ ընդհանուր հետաքրքրութեան և տպաւորիչ լռութեան մը մէջ։ Իր ածիլուած դէմքը, արտակարգօրէն ազդու, սովորական տժգունութիւնը ունէր, և իր հանդարտ ու ցուրտ աչքերը դուշակել չէին տար թէ իր մտածումները աղմկալից էին թէ հանդարտ։

—Պարոնե՛ր, ըսաւ — հրամանատարի զօրաւոր, թրթռուն, գեղեցիկ ու յանկուցիչ ձայնով — ձեր մէջ չկայ մէկը որ լրագիրներուն մէջ կարդացած չըլլայ այն ծիծաղելի վերջնագիրները և սպառնալիքները, զորս անձանօթ մը յաջողած է ուղղել բոլոր քաղաքակիրթ ազգերու վեհապետներուն...։

Ներկաները զարմանքի և հետաքրքրութեան սարսուռ մը ունեցան։ Նոյն իսկ անտիական յուզումով մը տոգորուած, ինչ որ չէր սպասուեր իր ճերմակ մազերէն, նաւային գնդապետ Լը Քէրպալէք, ձեռքը բացած, սեղանին զարկաւ։ Ծովակալը, քառորդ մը լուռ մնալէ յետոյ, յարեց.

—Ամբողջ աշխարհ ծիծաղեցաւ Անձանօթին ու իր սպառնալիքներուն և վերջնագիրներուն վրայ...։

Ոչ ոք համաձակեցաւ ժպտիլ...։

—Ի՜հ, պարոննե՛ր, կատակին վերջը եկած է ալ եւս...։ Անձանօթը սկսած է ի գործ դնել իր սպառնալիքները...։

Հակառակ այն յարգանքին զոր սպաները կը տածէին իրենց պետին նկատմամբ, խոր ապշութեան մատնուած, անգիտակից բացագանչութիւններ հանեցին իրենց բերանէն։ Ցօնքերը պռտելով՝ տեղէն ելաւ ծովակալը։ Վայրկենապէս վերահաստատուեցաւ լռութիւնը։ Նաւաբաժնին պետը յարեց.

—Պարոննե՛ր, եթէ երբեք չընդունինք խորհրդաւոր Անձանօթին միջամտութիւնը, այն ատեն անկարելի պիտի ըլլայ բացատրել այն սոսկալի դէպքերը որոնք տեղի ունեցած են երէկ, փետր. 2, առտուան ժամը մէկէն մինչեւ կէս գիշեր, Եւրոպայի հիւսիսային և արեւմտեան կողմերը...։ Նախաբարին հրամանով և հրահանգով, լուրերը ինձի հաղորդուած են քննուելէ ու ստուգուելէ յետոյ միայն, չափազանց անհաւատալի ըլլալնուն համար...։

Այս անգամ բացարձակ լռութիւն տիրեց։ Սմենուն աչքերը կը շողային, ծովակալին բերնին յառած, ուրկէ պիտի ժայթքէին խելայեղիչ խօսքեր. բոլոր ականջները կը թրթռային ապշեցուցիչ լուրերու սպասումին մէջ. բոլորին սրտերը կը տրոփէին՝ անբմբռնելի լուզումներու հեռանկարին առջեւ...։ Ու մնչեցաւ ուրուականի մը պէս, Անձանօթին աղեւ

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

տարապայման տաքութենէն խենթեցաւ Բէդէր Լըպէք անուն ութսուն տարեկան ծերունի մը, զոր չորս ոստիկաններ հաղիւ կրցան դսպել։ Բնակարանին աղտոտ կարասիներուն մէջէն 25,000 անգլիական ոսկիի պանքնոտս և դանազան դրամներ գտնուեցան։ Պատերուն թուղթերուն տակ ալ պանքնոտներ կային։ Հին սափորներ գտնուեցան տոլարներով և մանր դրամներով լեցուն, զորս մուրալով հաւաքած էր։ Զանազան պանքներու մէջ ալ հինգ հազար անգլիական ոսկի ունէր։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Ա. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

135րդ նիստ, 3 օգոստ. 1909

Երեւան. Ժողովը երէկ ալ ընդհանուր նիստ ունեցաւ։ Ատեանը բացուեցաւ ժամ 2½ին Ահմէտ Բիրզա պէյի ատենապետութեամբ։ Ատենական գործողութեանց կատարումէն եւքը ձեռք առնուեցաւ փաստաբաններու մասին պատրաստուած օրինագիծը, որ հինգ յօդուածէ կը բաղկանայ և կը տրամադրէ թէ օսմ. իրաւագիտական վարժարանէն և Շէրիի դատաւորներու վարժարանէն չրջանաւարտ եղողները և դատական նախարարութենէն վկայական ունեցողները միայն Կ. Պոլսոյ դանազան դատարաններուն մէջ կրնան փաստաբանութիւն ընել. նաեւ անոնք որ օրինական քննութիւնը տալով դատական նախարարութենէն արտօնագիր ստացած են։ Իրաւագիտական օտար վարժարաններու չրջանաւարտ Օսմանցիներն ալ այդ իրաւունքը վայելելու համար պէտք է հաստատեն թէ երեք տարիէ ի վեր պարկեշտութեամբ և ուղղամտութեամբ փաստաբանութիւն կ'ընեն. նաեւ արտօնուած փաստաբաններէ և երեք դատարաններու նախագահներէն վկայագիր մը ցոյց տան, միանգամայն փաստաբաններու կաճառին կողմէ ընտրուած քննիչ մարմնոյ մը ներկայութեանը հաստատեն թէ կարող են թուրքերէն խօսիլ և դատական գրութիւններ պատրաստել։ Օտար վարժարաններէ չրջանաւարտ եղած Օսմանցիները եթէ երեք տարիէ ի վեր փաստաբանութիւն չեն ըներ կամ բնաւ ըրած չեն 1301 Զիլհիճէի կանոնագրին տրամադրութեանցը պիտի ենթարկուին։ Անոնք որ օսմ. իրաւագիտական վարժարանէն չրջանաւարտ եղած չեն և սակայն հինգ տարիէ ի վեր պարկեշտութեամբ և ուղղամտութեամբ փաստաբանութիւն կ'ընեն, ներկայ թուականէն մինչեւ մէկ տարի պէտք է արտօնագիր ստանան։ Մինչեւ քննութեան ուարտումը պիտի կրնան փաստաբանութիւն ընել, սակայն մինչեւ մէկ տարի եթէ չկրնան արտօնագիր ցոյց տալ, պիտի չկրնան փաստաբանութիւն ընել։ Օտար վարժարաններէ եղած օսմանցի և օտարազգի փաստաբանները պիտի ընդունուին այն խառն դատարաններուն մէջ, ուր մինչեւ հիմա փաստաբանութիւն կ'ընեն։ Այն օտարազգի փաստաբանները որոնք նախապէս ստացած են դատական նախարարութեան պաշտօնական արտօնագիրը, պիտի օգտուին այդ արտօնագրին ընծայած իրաւասութիւններէն և իրենց վկայականը մինչեւ մէկ ամիս պիտի արձանագրել տան այն դատարանին մէջ ուր փաստաբանութիւն կ'ընեն։ Ասկէ վերջը հինգ ոսկի պիտի առնուի Կ. Պոլսոյ մէջ փաստաբանութիւն ընել ուզողներուն արձանագրութեան գործողութեանց համար։ Այդ գումարը պիտի գանձուի փաստաբաններու կաճառին կողմէ։ Այս կանոնագիրը գործադրելի է այն նահանգներուն համար, ուր վկայեալ փաստաբաններու թիւը տասնի կը հասնի։ Նահանգներու մէջ հինգ տարիէ ի վեր ուղղամտութեամբ և պարկեշտութեամբ փաստաբանութիւն ընող Օսմանցիները պիտի քննուին քննիչ մարմնոյ մը կողմէ. բայց անոնք որ իրաւագիտական վարժարանին ուսուցչական մարմնոյն կողմէ քննուած չեն, միայն այն նահանգներուն և անջատ գաւառներուն մէջ պիտի կրնան գործել, ուր քննութիւն տուած են։ Այն ամէն Օսմանցիները որոնք վերոգրեալ տրամադրութեանց համաձայն փաստաբանութիւն ընելու իրաւունք ստացած են, վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախաղին ներկայութեանը և վերաքննիչ ատեանին առաջին նախագահին միջոցաւ երդում պիտի ընեն։ Դատական յանձնաժողովին տեղեկագրերը զանազան բացատրութիւններ տուաւ այդ օրինագիծին նկատմամբ։ Ներկայ էր նաեւ դատական նախարար Նէճմէտտին պէյ։ Թեր ու դէմ բաւական վիճաբանութիւններ կատարուեցան։ Զոհրապ էֆ. բաւ թէ փաստաբաններու կաճառը ազատաբար ժողով մըն է. եթէ այդ մարմնոյն հարուած մը տրուի, մտաւորական կատարելագործումը կը վնասուի։

Ատեանը պահ մը փակուելով, քիչ վերջը վերսին բացուեցաւ։ Փաստաբաններու կանոնագիրը յօդուած առ յօդուած վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ։ Մուսթաֆա Սրիֆ պէյի առաջարկութեամբ որոշուեցաւ որ Եւրոպա ուսած Օսմանցիները միայն քաղաքային դատական օրէնքներու համար քննութիւն տան։ Բ. յօդուածին մէջ նշանակուած հինգ տարին երեքի զեղչուեցաւ։ Դ. յօդուածը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ. նաեւ միւս յօդուածները։ Ապա ձեռք առնուեցաւ Եէմէնի խնդիրը։ Ներքին գործոց նախարարը, որ ներկայ էր, սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Իմամ Սէյիտ Եահեայի և Թէհամէի ու Սաբրի կողմերը բնակող ցեղերուն միջեւ կրօնական տեսակէտով անհամաձայնութիւն մը կայ։ Ցանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած օրինագիծը թէեւ վարչական ձեւին նկատմամբ կարգ մը փոփոխութիւններ կ'ընէ, սակայն Եէմէնի խնդիրը առով չի կրնար լուծուիլ։ Թէհամէի ցեղը, երկու օր առաջ, Հոռէյտայէն պաշարով ճամբայ ելած փոխադրախումբին վրայ յարձակեր և 116 զինուոր սպաններ է։ Եէմէնի մէջ նոր միջոցներ ձեռք առնելու պէտք կայ։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ այդ խնդիրը պարզեցի իր բոլոր կարեւորութեամբը։ Որոշուեցաւ 30,000 ոսկի և զօրագունդ մը ղրկել։ Հիմնական բարենորոգումներու ձեռնարկուելու վրայ է։ Եէմէնի մէջ ըլալիք ձեռնարկները ներքին գործոց նախարարութեան թողուցէ։ Այդ օրինագիծը հիմա վիճաբանութեան մ'ենթարկէք։ Երեք ամիս եւքը երբ Խորհրդարանին նստաշրջանը բացուի, նորէն բացատրութիւններ կուտամ։» Ժողովը ծափերով ընդունեց ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյի առաջարկութիւնը՝ Եէմէնի բարենորոգումը իրեն յանձնելու մասին։ Եէմէնի երկաթուղիին խնդիրն ալ նկատողութեան առնուելով, որոշուեցաւ մենաշնորհի պայմանագրութիւնը տպագրել ու երեսփոխաններուն ցրուել և յետոյ վիճաբանիլ։ Մեծամասնութիւն մնացած չըլլալով ատեանը փակուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Երէկ ծանուցուեցաւ թէ անգլիական, ֆրանսական ու իտալական մէյմէկ զրահաւոր բռնութեամբ վար առնել պիտի տան Հանեայի բերդին վրայ պարզուած հելլէն դրօշը, եթէ տեղացիները անսատեն։ Անգլիական զրահաւորը Հանեա հասած է. միւսներն ալ այսօր վաղը կը ժամանեն։ Կ'ըսուի թէ այդ տէրութիւնները որոշեր են մէյմէկ զրահաւոր ալ ղրկել։ Ատոնք երբ Հանեայի առջեւ ժամանեն, ծովակալները պիտի խորհրդակցին և իրենց որոշումները պիտի հաղորդեն. տեղացիները եթէ անսատեն, այդ պարագային պիտի հարկադրուին ուժգակոծել Հանեայի բերդը։ Վերոգրեալ տէրութիւնները, զրահաւորներուն մէջ գտնուած նաւաստիներէն զատ, ցամաքային հազար զինուոր ալ ղրկած են։

—Հանեայէն երէկուան թուականով հեռագիր մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.—Կրետէի առժամեայ կառավարութեան մէկ հրամանին համաձայն, զինուորական չրջուն պահակներ և ոստիկան-զինուորներ փողոցները կը պտտին՝ հոն ժամանած զինեալ գիւղացիները զէնրնկէց ընելու համար։

—Ցունաստանի պատասխանը այսօր կը սպասուի։ Նախարարապետ Պ. Ռալլի, Աթէնքի օսմ. դեսպանին զեկոյցը ստացած միջոցին, ըսեր է թէ տուելիք պատասխանին համար հարկադրուած է պաշտօնական արձանագրութեանց դիմել։

—Պաշտպան տէրութեանց կ. Պոլսոյ դեսպանները, որոնք երէկ գումարուեցան և որոշում մը չկրցան տալ, իրենց կառավարութիւններէն պատասխանի կը սպասեն նորէն գումարուելու համար։

—Հանեայէն Աթէնք ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ամէն վայրկեան կը սպասուի որ օտար մարտանաւերէն զինուորներ ցամաք ելլելով հելլենական դրօշը վար առնեն։

—Ցունաստանի մէջ կամաւորներ կը գրուին՝ պատերազմի պարագային հելլէն բանակը ընդունելու համար։ Կռուելու կարող յիսուն հազար Կրետացիներ առաջարկեր են Թեսալիա երթալ սահմանագլուխը պաշտպանելու արնավուռ խումբերուն և օսմ. զինուորներու դէմ, սակայն հելլէն կառավարութիւնը պատասխաներ է որ առայժմ որ և է վտանգ չկայ և թէ ժողովուրդը պէտք է հանդարտի։

—Ցունաստանի մէջ չափազանցուած լրոյցներ կան թէ օսմ. զինուորները սահմանագլուխը պիտի անցնին, որով ամբողջ ժողովուրդը խուճապի մէջ է։ Թեսալիոյ հարուստները իրենց չարժուն ստացուածքները Վոլոյի նաւահանգիստը կը փոխադրեն զգուշութեան համար։ Բազաքները հետզհետէ կը պարպուին։ Ամէնէն աւելի Լարիսայի, Թըրհալայի և Բաղրիի կանոնագիրը յօդուած առ յօդուած վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ։ Մուսթաֆա Սրիֆ պէյի առաջարկութեամբ որոշուեցաւ որ Եւրոպա ուսած Օսմանցիները միայն քաղաքային դատական օրէնքներու համար քննութիւն տան։ Բ. յօդուածին մէջ նշանակուած հինգ տարին երեքի զեղչուեցաւ։ Դ. յօդուածը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ. նաեւ միւս յօդուածները։ Ապա ձեռք առնուեցաւ Եէմէնի խնդիրը։ Ներքին գործոց նախարարը, որ ներկայ էր, սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Իմամ Սէյիտ Եահեայի և Թէհամէի ու Սաբրի կողմերը բնակող ցեղերուն միջեւ կրօնական տեսակէտով անհամաձայնութիւն մը կայ։ Ցանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած օրինագիծը թէեւ վարչական ձեւին նկատմամբ կարգ մը փոփոխութիւններ կ'ընէ, սակայն Եէմէնի խնդիրը առով չի կրնար լուծուիլ։ Թէհամէի ցեղը, երկու օր առաջ, Հոռէյտայէն պաշարով ճամբայ ելած փոխադրախումբին վրայ յարձակեր և 116 զինուոր սպաններ է։ Եէմէնի մէջ նոր միջոցներ ձեռք առնելու պէտք կայ։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ այդ խնդիրը պարզեցի իր բոլոր կարեւորութեամբը։ Որոշուեցաւ 30,000 ոսկի և զօրագունդ մը ղրկել։ Հիմնական բարենորոգումներու ձեռնարկուելու վրայ է։ Եէմէնի մէջ ըլալիք ձեռնարկները ներքին գործոց նախարարութեան թողուցէ։ Այդ օրինագիծը հիմա վիճաբանութեան մ'ենթարկէք։ Երեք ամիս եւքը երբ Խորհրդարանին նստաշրջանը բացուի, նորէն բացատրութիւններ կուտամ։» Ժողովը ծափերով ընդունեց ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյի առաջարկութիւնը՝ Եէմէնի բարենորոգումը իրեն յանձնելու մասին։ Եէմէնի երկաթուղիին խնդիրն ալ նկատողութեան առնուելով, որոշուեցաւ մենաշնորհի պայմանագրութիւնը տպագրել ու երեսփոխաններուն ցրուել և յետոյ վիճաբանիլ։ Մեծամասնութիւն մնացած չըլլալով ատեանը փակուեցաւ։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Երէկ ծանուցուեցաւ թէ անգլիական, ֆրանսական ու իտալական մէյմէկ զրահաւոր բռնութեամբ վար առնել պիտի տան Հանեայի բերդին վրայ պարզուած հելլէն դրօշը, եթէ տեղացիները անսատեն։ Անգլիական զրահաւորը Հանեա հասած է. միւսներն ալ այսօր վաղը կը ժամանեն։ Կ'ըսուի թէ այդ տէրութիւնները որոշեր են մէյմէկ զրահաւոր ալ ղրկել։ Ատոնք երբ Հանեայի առջեւ ժամանեն, ծովակալները պիտի խորհրդակցին և իրենց որոշումները պիտի հաղորդեն. տեղացիները եթէ անսատեն, այդ պարագային պիտի հարկադրուին ուժգակոծել Հանեայի բերդը։ Վերոգրեալ տէրութիւնները, զրահաւորներուն մէջ գտնուած նաւաստիներէն զատ, ցամաքային հազար զինուոր ալ ղրկած են։

—Հանեայէն երէկուան թուականով հեռագիր մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.—Կրետէի առժամեայ կառավարութեան մէկ հրամանին համաձայն, զինուորական չրջուն պահակներ և ոստիկան-զինուորներ փողոցները կը պտտին՝ հոն ժամանած զինեալ գիւղացիները զէնրնկէց ընելու համար։

—Ցունաստանի պատասխանը այսօր կը սպասուի։ Նախարարապետ Պ. Ռալլի, Աթէնքի օսմ. դեսպանին զեկոյցը ստացած միջոցին, ըսեր է թէ տուելիք պատասխանին համար հարկադրուած է պաշտօնական արձանագրութեանց դիմել։

—Պաշտպան տէրութեանց կ. Պոլսոյ դեսպանները, որոնք երէկ գումարուեցան և որոշում մը չկրցան տալ, իրենց կառավարութիւններէն պատասխանի կը սպասեն նորէն գումարուելու համար։

—Հանեայէն Աթէնք ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ամէն վայրկեան կը սպասուի որ օտար մարտանաւերէն զինուորներ ցամաք ելլելով հելլենական դրօշը վար առնեն։

—Ցունաստանի մէջ, երէկ, օսմ. Պուլկարներու քլուբը միդինկ մը գումարեր է՝ եկեղեցական խնդրոյն լուծման յապաղելուն դէմ բողոքելով։

—Մահմուտ Շէվքէդ փաշա, երէկ, Եպարքոսին հետ տեսակցեցաւ՝ Մակեդոնիայի մէջ ձեռք առնուելիք զինուորական միջոցներուն նկատմամբ։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ, երէկ, էրթողրուլ զբօսանաւով Սեւ ծովի մէջ պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Շիլէ, ուր դպրոցական երկսեռ տղաք դրօշներով ցամաքը կնցած էին և «Բաարիշարմ չօք եաշա» գոչեցին։ Շիլէի գայմագամը էրթողրուլ երթալով ներկայացաւ Կայսեր, որ յայտարարեց.—«Կը սիրեմ ժողովուրդս և գոհ եմ երբ անոր հետ շփման մէջ կը գտնուիմ։ Բարեւներս հաղորդեցէք Շիլէի ամբողջ ժողովրդեան»։ Սուլթանը իրիկուան ժամ 1ին Տոլմա Պաղչէ դարձաւ։

— Սուլթանը ամսոյս 20ին Պրուսա պիտի ուղեւորի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐԴԱՐԱՆ. տակաւին իրմիրի ծովածոցը կ[illegible]նուի կազմ ու պատրաստ՝ կ. Պոլս[illegible]բուելիք հրամաններուն սպասելով։

ԱՏՍԱՆԱՑԻ առ[illegible]ան հաշուեյարդարութեանց մասի[illegible]ստուած առժամեայ օրինագիծ[illegible]ոլի օր Երեւան. Ժողովին կողմէ քո[illegible]ւած է, հետեւեալ բովանդակութիւ[illegible]նի։— Նահանգային թերթին կողմէ յիշեալ օրինագիծին հրատարակութենէն սկսեալ մինչեւ մէկ ամիս՝ փափաքող վաճառականը կամ մեռած վաճառականին ժառանգորդները կրնան տեղւոյն դատարանին դիմել աղերսագրով և առեւտրական գործառնութեանց մասին հաշուեյարդարութիւն պահանջել։ Դատարանին տուած վճիռը կը հրատարակուի առեւտրական օրէնքին 152րդ յօդուածին համաձայն։ Որոշումը արուելէն յետոյ չարժուն և անչարժ կալուածներու դատերը կը տեսնուին հաշուեյարդարման պաշտօնեաներու կողմէ, և պարտականները դատ կը բանան կամ անոնց դէմ դատի կը դիմեն։ Պարտքերու հաշուեյարդարման պաշտօնեաները իրաւասութիւն ունին փոխանակագիրները և պայմանաժամը լրացած պահանջները գանձելու, գոյքերու պահպանման համար ամէն կարգի արձանագրութիւններ ընելու, փճանալու վրայ եղող, արժէքը ինկած և պահպանումը շատ ծախքի կարօտ գոյքերը ծախելու։ Հաշուեյարդարման պաշտօնեաներու հաւանութեամբ և միւժ-քօմիսէրին արտօնութեամբ, առեւտրական գործառնութիւնները կրնան շարունակուիլ և արհեստ մը ի գործ դրուիլ։ Գանձումներէն և վճառումներէն գոյացած դրամները կը յանձնուին հաշուեյարդարման պաշտօնեաներուն, ապահով տեղ մը պահուելու համար այս վերջինիներուն կողմէ։ Պարտատէրը այդ միջոցին նորէն փոխառութիւն չի կրնար կնքել և ոչ ալ իր պահանջէն եւ կենալ մասամբ կամ ամբողջովին։ Միայն թէ հաշուեյարդարման պաշտօնեաներուն հաւանութեամբ և միւժ-քօմիսէրին արտօնութեամբ, պարտատէր մը կրնայ դատի դիմելէ ետ կենալ, երբ տարակուսելի ըլլայ այդ դատին վատնումը կամ անկարելի ըլլայ հաշտարար եղանակով կարգադրել զայն։ Պարտականը կըրնայ հաւանութիւն յայտնել իրեն դէմ տրուած վճռին, և այդ պայմաններուն մէջ՝ 50 ոսկիէն աւելի չեղող ամէն դրամական վէճ հաշտարար եղանակով կարգադրելու արտօնուած է։ Հաշուեյարդարման գործառնութեանց ձեռնարկուելէն յետոյ՝ նախկին կանոններու հակառակ կնքուած բոլոր պայմանագրութիւնները և քօնքորտաթները չեղեալ ու անզօր կը մնան։ Եթէ երբեք քօնքորտաթոյին կնքումը չյաջողի, կամ անձնական ու դրամական բացարձակ մեծամասնութեամբ կնքուած քօնքորտաթոն չընդունուի դատարանին կողմէ, և կամ դրամական երկու երրորդ մեծամասնութիւն առաջ բերող դրամին քանակը աւելցնել կարելի չըլլայ, դատարանը մնանկ կը հռչակէ։ Այն ատեն պահանջատէրերը կը համաձայնին և հաշուեյարդարման պաշտօնեաները ամբողջովին կը գանձեն պարտքերը և գոյացած դրամին բաշխումը կը կատարուի առեւտ. օրէնքին 236րդ և ուրիշ յօդուածներու համաձայն։ Երբ երեւան հանուի որ պարտատէրները պահած են իրենց գոյքերը և աւելցուցած իրենց պարտքերը, և կամ թէ ոեւէ կերպով նենգութիւն գործուած է, թէ՝ դատարանին ուղղակի վճիռովը և կամ պահանջատէրերու պահանջումին վրայ, պարտականները մնանկ կը հռչակուին դատարանին կողմէ։ Նաեւ ընդհ. դատախաղներուն կողմէ դատական հետապնդումներ կը կատարուին։ Քօնքորտաթօն ջնջելու պարագային ալ՝ պարտատէրները մնանկ կը յայտարարուին։ Հաշուեյարդարումի գործառնութեանց առթիւ, չպիտի առնուին այն դատական ծախքերը որոնք կը գանձուին մնանկութեանց գործերու առթիւ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ ԿՈՒԻ.—Այսօրուան Ազատամարտի մէջ կը կարդանք. «Երէկ Բ. Դուռը հասած հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ Էրզրումի մէջ օգոստոս 1ին զինուորներուն և ժողովուրդին միջեւ կռիւներ ծագած են։ Երկու կողմէ վիրաւորուածներ կան։»

ՓԱՆՍՏԱԿԱՆ ԻԶԷԴ.— Լոնտոնի օսմ. դեսպանատան միջոցաւ ծանուցուեր է փախստական Իզզէդի՝ դադրեցնել իր կասկածելի արարքները։ Իզզէդ հեռագրեր է արտաքին գործոց նախարարութեան թէ իր մասին ըսուածները եթէ հաստատուին, պատրաստ է օրինական ամէն տեսակ պատիժներու ենթարկուելու։

ՀԱՄԻՏ ՀԻՒԱՆԴ.— Երէկ ծանուցինք թէ Համիտ հիւանդ է։ Բժիշկները տեսեր են որ կոկորդին մէջ պարտ մը ունի, որ շնչառութեան և սնդառութեան արգելք կ'ըլլայ, որով առաջարկեր են ճեղքել, բայց Համիտ մերժեր է. օր մը եւքը, ոսկան, պարտը ինքնին ծակեր է։ Սելանիկի Զեվան Թերթը կ'ըսէ թէ Համիտ արդէն սրտի հիւանդութեան ենթակայ է։

ՊՈՒԼԳԱՐ թերթերը կ'իմանան թէ սահմանագլուխին վրայ նոր ընդհարում մը կատարուելով, երկու ժամ տեւեր է։ Պուլկարները վերջապէս ետ քաշուեր են։

ՌՕԲԱՆՑԻ կառավարիչը հրաժարած ըլլալով, անոր պաշտօնը առժամաբար կը վարէ առաջին քարտուղար Բիդա պէյ։

ՆԵՂՈՒԹՑՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ. — Բեռդերսպուրգէն կը հեռագրեն թայմզի թէ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այն լուրերուն, որոնց համաձայն Տարտանէլը մօտերս բաց պիտի ըլլայ մարտանաւերու համար։ Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանը թէեւ այդ մասին բան մը չի յայտներ, սակայն հերքում ալ չի տար։

ՈՌԻՒ ՄԸ.—Բանկալթիի Ս. Յակոբայ հիւանդանոցին խոհարար Ալիքսան գօտիով մը խեղդուած գտնուեցաւ Մարդարանին մօտերը։ Ալիքսան առջի օրը ամսաթոշակը ստացած ըլլալով, կ'ըսուի թէ ոճիրը գողութեան հետեւանք է։ Ալիքսան «կէտիկ»ի աղբիւրի մը ջրկիր էր և Կ. Պոլսէն ժամանակ մը բացակայելէ վերջը վերադարձին տեսեր է որ «կէտիկ»ը ուրիշը յափշտակած է. դատ բացեր ու շաներ է. հիմա հակառակորդէն կը կասկածուի։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ԱՆԱՏՈԼԻՈՅ երկաթուղիին 30րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմեթրի սապէս է.—Հայտար-Փաշա Էսկիշիր գիծ (578 քիլոմեթր) 10,959 ֆր., անցեալ տարիէն 1,784 աւելի և միւս շաբաթներէն ալ 689 աւելի։ Էսկիշէհիր-Գոնեայի գիծ (445 քիլոմեթր) 4,066, անցեալ տարիէն 553 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 1,225 պակաս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՑ ԿԵՐԾԻՔՆԵՐ

Էր երբեմն Վենետիկի վանքը հայ միտքին վառարանը կը հռչակուէր, ու պատկառելի գլուխներ, ուղղակի շառաւիղները Եղիշէներու, Խորենացիներու և Ներսէս Շնորհալիներու, հայ մատենագրութեան նեսմացած փառքը կը պանծացնէին, անոր համար պատուաւոր տեղ մը ապահովելով տիեզերական դպրութեան մէջ։ Անիկա, Ադրիական թագուհիին գոգէն շողացող ջահ մըն էր՝ լուսաւորելով համօրէն հայութիւնը, անոր վերակենդանութեանը է'ն փառաւոր ուժը հանդիսանալով։ Եւրոպան անոր վրայէն ճանչցաւ ցեղը, անոր անցեալն ու անոր պատմութիւնը։ Խաղաղ և երանաւէտ այդ մենաստանին մէջ նստած՝ մեր ցեղին հանճարին ներկայացուցիչները, Մխիթարէն մինչեւ Այլիշան — հոյակապ ու պանծալի ճիւղագրութիւն — բաբձրագոյն խելաներու ուխտուած առաքեալներու պէս նուիրուեցան հայ կեանքի անցեալին մանրախոյզ ու խղճամիտ պրպտումին, վաղընջական դրուագներու վերերեւմանը, ու՝ արծաթավառ, ոսկեհունչ ու գեղարուեստակերտ լեզուի մը կառուցումին,

որ՝ Մեսրոպիներն ու Նարեկացիներն քով կը բարձրանար նոյնքան հոյակապ, նոյնքան ամուր և նոյնքան ասառուածային։

Վենետիկը, մինչեւ քսան տարի առաջ, լուսեղէն սիւնն էր ուրկէ ցեղին միտքը կ'առաջնորդուէր՝ կեանքը չրջապատող մուչին մէջէն։ Երկարատեւ չրջանի մը միջոցին, գրեթէ ամբողջ հայութիւնը, հեռուէն թէ մօտէն, այդ անզուգական դպրոցին աշակերտած էր։ Տիեզերքի առջեւ, հայ միտքին ասոիճանաչափն էր ան, ու անիկա մեր հպարտութիւնն էր, մեր ցեղային, բարոյական ու գիտնական անկումին մէջ, անիկա միակ մոյթն էր որուն կը կրթնէինք իբրեւ գերագոյն լեռնակէտ, ու մեր յաւերժական տխրութեան մէջ մեր միակ, գրեթէ մէկ հատիկ մխիթարութիւնն էր ան։

Բայց ափսո՛ս, ամէն բարձրացում՝ իր զէնիթէն յետոյ՝ վայրէջքի մը, անկումի մըն է դատապարտուած կարծես։ Վենետիկը, բարձրութեան այն կէտին հասած ուր ամբողջ իտէալի մը իրագործումը կ'արեւափայլէր, կանգ առաւ պահ մը, յետոյ երեքաց, ընկրկեցաւ, ու սկսաւ իջնալ։ Ալիշան՝ վերջինը եղաւ չառաւիղի մը, որ ինքնիրենը բաւական էր ցեղ մը ներկայացնելու, ապրեցնելու։ Իրմէ յետոյ, էջքը անկումի փոխուեցաւ, թաւալգլոր և չառաչալից անկումի։ Վենետիկի ջահը կը նուազէր։ Հայ պատմութեան մէջ էջ մըն ալ փակուած էր, ամէնէն փառաւորներէն զոր տիեզերական պատմութիւնը երբեք արձանագրած ըլլայ։ Եւ կարծես, հայ կեանքը, նոր փուլ մը թեւակոխած, նոր իտէալներու հետամուտ, ազատագրութեան ճամբաներուն վրայ իր թեւատարած սաւառնումին մէջ, ա՛լ ուրիշ կողմ դարձուց իր աչքերը, աւելի իրական, չօշափելի ու աեւական բաներու։ Վենետիկ, ճակատագրականօրէն, իր դերը վերջացուցած էր։ Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան ասպէտը կը չրջանէր։ Մեծ մարդոց չրջանը անդարձօրէն փակուած էր հոն։

Ու հիմակ ի՞նչ կը մնայ բոլոր անցեալ փառքէն. վանքը՝ լի յիշատակով ու ստուերներովը եկող գացող հսկաներուն, և անոնց յաջորդներովը, որոնք դեռ այն մեծ հիներուն փառքի չղարձակումին մէջ կը պարտկեն իրենց բոլոր պզտիկութիւնը, միջակութիւնն ու անչնչութիւնը։

Առաջ, փառքի տիտղոսներ կը ճառագայթէին Վենետիկէն, հիմակ գայթակղութեան լուրեր կը հասնին մեզ անկէ, խրեցնելով ու զայրացնելով ալ մեզ, մտաւորականին հետ բարոյական անանկութիւնը գուժելով այդ մեծ ու պատմական հաստատութեան։

Սարբեան գայթակղութենէն ետքը, Եփրիկեան գայթակղութիւնը անա՛։ Մուրատ-Ռափայէլի կտակը, ամբողջ երկու դար իր նպատակին ծառայելէ յետոյ, կը խորտի, կ'եղծուի անշնորհ ձեռքերէ, և միլիոններ որոնք այս բոպէիս պիտի կըրնային ցեղին վերականգնումին գործածուիլ օգտակարապէս, յուսալէտս կը վատնուին անարժան աւանդապահներու ձեռքին մէջ։ Սարբեան մը, հարիւր հազարաւոր ֆրանքներ տարիներով մսխեց իր անձնական պէտքերուն և իր պարագաներուն համար. հանդիսատես իր զեղծարարութեանը, միաբանութիւնը թոյլ տուաւ, երկար ատեն, այդ խայտառակ թալանը։ Ա՛յն ատեն միայն երբ կարելի չեղաւ այլեւս պարակել անձարձակ այդ կողոպուտը, միաբանութիւնը իրար անցաւ ու վանեց կողոպտիչը, որ, միեւնոյն ժամանակ, իբրեւ տեսուչ Ռափայէլեան վարժարանի, մեծ կրթարանի մը բարոյական ու մտաւորական վարկն ալ գողցած էր։

Այս անգամ, վենետկեան անուանի տպարանին տեսուչը՝ Եփրիկեանն է որ, իր կարգին, հարիւր հազարաւոր ֆրանքներ յափշտակելով կը փախչի՝ ֆրանսացի աղիճի մը հետ, ազգին զարգացմանը յատկացուած գումարներ իր յայրատացանկութիւններուն յագեցմանը ծառայեցնելու համար։ Ու այս գայթակղութիւնը ամիսներ ետքն է որ կ'իմանանք. միաբանութիւնը, դարձեալ, մեղսակցութիւնը կ'ուզենայ լռելու, գործը խղդելու։

Եւ այսպէս, չորս հինգ տարուան մէջ, կէս միլիոնէն աւելի հարստութիւն մըն է որ կը գողցուի այս արդէն չատ խեղճ և չատ աղքատ ազգէն, որ իսկական տէրն է Մուրատ-Ռափայէլեան կտակին, Վենետիկի միաբանութիւնը աւանդապահ մը ըլլալով լոկ։

Այս վիճակին վերջը։

Մինչեւ ե՞րբ ազգը և ազգը ներկայացնող մարմինները լուռ ու մունջ հանդիսատեսները պիտի ըլլան այս ապերասան գեղծագործութիւններուն։ Փիլ քիչ, Վենետիկի Հայոց վանքը. երբեմն այնքան փայլուն և փառաւոր, կը դառնայ կ'ըլլայ կողոպուտի և գեղծումի օճախ մը, կասկածելի վանականներու տիրապետութեան տակ, որոնք՝ միլիոններու վրայ նստած՝ կը խնդան ազգին քիթին, կը մխեն անհաչիւ, կ'ապրին թագաւորներու պէս, ամսէ ամիս հանդէսի նման բան մը նետելով հրապարակ ու. ատեն ատեն ալ սանկ ու նանկ հեղինակութիւններ, արդարացնելու մար անագին գումարներու վատնում և պահելով դպրոց մը, որ [illegible] սկին փառքէն ինկած, [illegible] ինամութեան և անբարոյ[illegible] բոյն մըն է դարձած։

Վ[illegible] ակին։

Այ[illegible] պէս թոյլատու և ներ[illegible] զանուի Մուրատ-Ռափայէլի [illegible] ապօրէն գործադրութեանը ննջելիները կը փճանան. հասնողը՝ [illegible]ներով կ'առնէ կը փախչի, ու մենք, անտարբեր, կը դիտենք այս նողկալի տեսարանը, անկէց հաճոյք մը զգալու պէս։

Աչուընիս մինակ Երուսաղէմի վանքին վրայ ունկեր ենք. քիչ մըն ալ դէպ արեւմուտք դառնանք, տա մեծ Վենետիկին, ուր աղգային անհատնում հարստութեան հետ՝ մեր բարոյական վարկը ու մեծ Հայերու փառքն ալ ընկղմելու վրայ է։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ՆՈՐ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ.—Երէկ հասած նամակներէ զարմանքով կ'իմանանք թէ Երուսաղէմի վանքին բարեշնորհ! վարդապետները, օգուտ քաղելով Պոլիս գտնուող հաշուեպահանջ վարդապետներու բացակայութենէն, եւ հակառակ նախապէս Պատրիարքարանի միջոցով Դատական Նախարարութեան կողմէ եղած ազդարարութեան, կը բանան անոնց կղպուած սենեակները ու կը վերցնեն ինչ որ կը գտնեն հոն, դրամ, գոյք, եկեղեցական զգեստ եւլն.։ Բացուած սենեակները կը վերաբերէին Տ. Տ. Մատթէոս Գայրգճեան, Սարգիս Աճէմեան, Դաւիթ Տէրտէրեան, Պետրոս Սարաճեան, Սմբատ Գաղազեան եւ Դէւոնդ Պէքեարեան վարդապետներու որոնք այսօր Խառն Ժողովին դիմելով բողոքեցին Երուսաղէմի Միաբանութեան այս ապօրէն ու ըմբոստ ընթացքին դէմ։ Վարչութեան կողմէ յանձնարարուեցաւ գրաւոր կերպով ներկայացնել իրենց բողոքը, ներփակելու նաեւ իրենց գոյքերուն ցուցակը։ Խառն Ժողովը անչուշտ իր անմիջական նկատառման առարկայ ընելով այս խնդիրը, հարկ եղած միջոցները պիտի ընէ սանձելու համար այդ խռովայոյզ միաբաններու ամենարձակ յանդգնութիւնը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պատր. Տեղապահ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան քանի մը օրէն քաղաքս կը հասնի։ Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. խնդրած ըլլալով Տ. Դէւոնդ Վրդ. Մագուստեանէ Երուսաղէմատան մէջ գտնուող իր գոց սենեակը բանալով՝ արամադրել Տեղապահին առժամեայ բնակութեան. Դէւոնդ Վրդ. մերժած է բանալ իր սենեակը, ապասելով թերեւս որ Եղիշէ Վրդ. կոտրելով բանալ տայ իր սենեակը, ինչպէս ըրաւ Երուսաղէմի Դէւոնդեան խմբակը, հաշուեպահանջ Վրդ.ներու սենեակները առանց անոնց ներկայութեան բանալով և աւարի տալով։ Բայց առանկ անվայել ու ապօրէն ընթացքի մը հետեւիլ չեն թոյլատրեր իրենց Երուսաղէմի փոխանորդը և ներկայ միաբանները։

ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ մէջ հրատարակուող Նեղաք անուն թերթին մէջ ժամանակէ մը ի վեր Հայոց անմպատ և համերաշխութեան ոգիին բոլորովին անհամաձայն գրութիւններ տեսնուած ըլլալով, Խառն Ժողովի այսօրուան նիստին մէջ կատարուելիք խորհրդակցութենէն վերջ, ներքին գործոց նախարարութենէն պիտի խնդրուի Ատանայի Իքիտային խմորէն չլինուած այդ խռովայոյզ թերթին խափանումը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ անդամները երէկ Ազգ. Հիւանդանոց գացին և Հոգաբարձութեան հետ խառն նիստ մը գումարելով միջոցներ տնօրինեցին՝ այդ Հաստատութեան բազմաթիւ պէտքերը հոգալու և ելմտացոյցը պատրաստելու համար։

ՀԱՃԸՆԻ Հայերուն բանտարկուելուն ու խոշտանգուելուն դէմ բողոքող հեռագիրներ եկան երէկ Պատրիարքարան։ Գործակատարը զանոնք յանձնեց ներքին գործոց նախարարութեան։

Ռ. ԴՈՒՌԸ նախընթաց օր հեռագիր մը ղրկեց Ատանայի Պատերազմ. Ատեանի նախագահին, հրաւիրելով զայն որ փութացնէ քննութիւնները և վճիռները, և պատրաստէ ցուցակը այն անձերուն որոնք բանտարկուած են նոյն Ատեանին հրամանով։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ վարժարանի Խնամակալութիւնը երէկ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ նիստ գումարելով, զբաղեցաւ վարժարանին տեղափոխութեան, գիշերօթիկի կամ ցերեկօթիկի վերածելու մասին մատուցուած ծրագիրներուն քննութեամբ։ Խնամակալութիւնը դարձեալ խորհրդակցութիւններ կատարեց Սանասարեանի ուսուցիչներէն Խաչատրեան և Սօղիկեան էֆ.ներու հետ և այս խնդիրներուն վերջնական կարգադրութիւնը թողուց յաջորդ նիստին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ վաղը կէս օրէ վերջ պիտի այցելէ ռուսական, անգլիական ու ֆրանսական դեսպաններուն։

ՍԱՐԳԻՍ ԷՖ. ՍՈՒԻՆ, Ատանայի նախորդ քննիչ պատուիրակը, երէկ Ս. Պատրիարքին հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ատանայի օրերուն մասին, որոնցմէ մաս մը Պոլիս բերուելով անոնց ապագան երաշխաւորող անձերու պիտի յանձնուին։

ԿԻՊՐՈՍ կղզին ապաստանող կարօտեալներու թիւը չատցած ըլլալով, Պատրիարքարանէ անմիջական օգնութիւն կը խնդրեն։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ մէջ հաստատուած աղջկանց որբանոցը ճշմարիտ գուրգուրանքի մը առարկայ կը դառնայ թաղեցիներուն կողմէ, որոնք իրենց սրտաբուխ նուիրատուութիւններով մասամբ կը թեթեւցնեն Հայ Տիկնանց Միութեան ժրաջան անդամուհիներուն ստանձնած ծանր գործը։ Այս անգամ ալ թաղին չորս յոյն փեսացուները ամսական 40 հաց յատկացուցած են որբանոցին մէջ պատսպարուած Կիլիկեցի հայ որբուհիներուն։ Նոյնպէս դիմում պիտի ըլլայ գիւղին նպարավաճառներուն, որպէս զի ձրիաբար հայթայթեն հարկ եղած նպարեղէնները։

ԳԱԼԱԹԻՈՑ եկեղեցիին ետեւի կողմի պատուհաններէն մէկուն երկաթէ վանդակորմը գողերու կողմէ մասնաւոր գործիքով կարուած և չրջանակներն ալ կոտրտուած են թէեւ, սակայն գողերը ո և է պատճառով չեն կրցած ներս մտնել և գործիքները բակին մէջ և քարերուն տակ թաղելով փախած են։

ՋԱՐԴԸ ՊՈԼՍԷՆ ԾՐԱԳՐՈՒԱԾ.— Խարբերդի միսիոնար Տր. Հ. Ն. Պարնըմ, Աւելորդի յուլիս 24 թուոյն մէջ Խարբերդէն կը գրէ.— «Մեր կառավարական երկու ամենաբարձր պաշտօնեաներ մօտերս խոստովանեցան ինծի, քիչ մը գիւանագիտօրէն, թէ 1895—96ի կոտորածները Պոլսոյ կայսերական պալատէն ծրագրուած ու հրամայուած էին։ Կատարելապէս ստոյգ է թէ վերջին կոտորածներն ալ ոչ միայն միեւնոյն աղբիւրէն ելնելեցան, այլ ծրագրուած էր որ ամբողջ երկրին մէջ ամէն կողմ տեղի ունենային։ Այս տեղի կառավարական ամենաբարձր պաշտօնեան խոստովանեցաւ թէ ընդհանուր Ջարդի համար հրաման ստացուած էր և պէտք եղած պատրաստութիւններն ալ տեսնուած էին։ Ամբողջ այս կողմի քիւրտերն ու թուրքերը պատրաստուած էին և սկսելու համար միայն նշանի մը կը սպասէին։ Թուրքերը խոստովանեցան թէ ծրագիրը Հայոց ամբողջ բնաջնջումը կը պարունակէր։ Թուրքերէն ոմանք կ'ըսէին թէ Հայոց տունները վիճակով մէջերնին բաժնած էին։ Առաջ պէտք էր որ սպաննէին, և ապա տուներն ու պարունակութիւնը իրենց պիտի ըլլային։ Երկրին ամէն կողմէն լուր կուգար թէ ընդհանուր Ջարդի համար հրաման ստացուած էր, բայց Ապրիլ Համիտի յարմար ատենին գահընկեցութիւնը ի դերեւ հանած էր դիւային ծրագիրը բաց ի Ատանայի կողմերէն։ Դ. զօրաբանակին հրամանատար Իպրահիմ փաշա այս կողմի բոլոր քաղաքական պաշտօնեաներուն հրաման ղրկեց թէ եթէ ո և է տեղ խաղաղութիւնը խանգարի, իրենք պատասխանատու պիտի բռնուին, և այդ հրամանը օգնեց որ մայրաքաղաքէն եկած հրամանին գործադրութիւնը յետաձգուի։ Շատ որոշ է թէ ընդհանուր կոտորած մը ծրագրուած ու պատրաստ էր, բայց Աստուծոյ օգնութեամբ և Երիտասարդ Թուրքերու քաջութեամբ երկրին մեծ մասը փրկուեցաւ։»

ԶՈՐՔ-ՄԱՐԶՈՒԱՆԷՆ կը գրեն մեզ յուլիս 28 թիւով.— Կիլիկիոյ սրտաշարժ ահռելի ազէտին առթիւ կարգ մը անձեր փութացին այլ և այլ վայրեր՝ դժբաղդ ու անոթ մնացած անձանց օգնելու և ծառայելու համար. ահա ասոնցմէ մին Տքթ. Խ. Պոնափարթեան էֆ.ն՝ երկուք ու կէս ամիս է որ հոս կը գործէ. իր ներկայութիւնը մեզի ամէն կերպով և չատ մը կարեւոր խնդիրներով՝ թանկագին օգուտներ մատուցած է. այս աշխոյժ, քաջ և անձնուէր երիտասարդը գիշեր և ցերեկ անդադար իր ճարտար խնամքներով ձրիաբար դարմանեց հարիւրաւոր հիւանդներ, թէ՛ տեղացի և թէ չրջակայ գիւղերէն հաւաքուած ժողովրդէն. իր՝ այս մասին անձնուիրաբար մատուցած ծառայութիւնները մեզի համար մեծ բարիք ըլլալով՝ անուրանալի և անմոռանալի են. ուստի պարտք կը զգամ հրապարակաւ իմ խորին շնորհակալութիւնս ու երախտագիտութիւնս յայտնել մեր ժողովրդեան կողմէ այս անկեղծ, ճշմարիտ հայրենասէր և մարդասէր բժիշկին։ Տօքթ. Խ. Պոնափարթեան էֆ.ն կարող է օրինակ հանդիսանալ մեր շատ մը ազգասէրներուն, որոնք Պոլսոյ ափերը և կամ այլուր նրստած՝ խօսքէ զատ բան մը ըրած չունին. ահաւասիկ քաջ խօսքի և քաջ գործի մարդը՝ որ մեր խեղճ ժողովրդի դժբաղդներուն համար՝ իր երիտասարդական սիրելի կեանքը նոյն իսկ վտանգի տակ դնելով մեզ մօտ ապրեցաւ. շատ ուրախ եմ որ ազգն ունեցեր է ասանկ գործունեայ և ազնիւ երիտասարդ մը։ Ուրեմն կը խնդրեմ Տէրը զինք օրհնէ և շատցնէ նաեւ մեր Ազգին համար այսպիսի անշահախնդիր և անձնուրաց շատ մը հայորդիներ։

Ռուբէն քհ. Գարաեաղուպեան

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՏՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ազգ Պատրիարքարանի.— Երեւնի Պոլսոյ մաքսատան և այլեւայլ վաճառատուններու մէջ ծառայող գաւառացի ազգայիններ, և անոնց հետ նաեւ ուրիշներ այս անգամ իրենց հայրենիքէն վերադարձած են Պոլիս, որպէս զի ըստ առաջնոյն պարապին իրենց սովորական աշխատութիւններովը, և հոգան իրենց ընտանեաց ապրուստը։ Այս աշխատաւոր դասը իր հաւատարիմ ու անձնուէր ծառայութեամբ ծանօթ է արդէն, և Ազգ. Պատրիարքարանը հետամուտ կը դտնուի գործ հայթայթելու անոնց. հետեւաբար կեցում կ'ընէ այս առթիւ նաեւ պատուարժան Հայ վաճառականաց, ընդունիլ զանոնք իրենց ծառայութեանց մէջ, երբ պէտք ունենան աշխատաւորի։ Փոխանորդարանը պատրաստ է՝ երբ զեկուցուի իրեն, որոնելու պէտք եղած անձերը, և ղրկելու, ուր որ անկ է։

ՄԻԱՑԵԱԼ. Ընկերութեանց Հիմնադիր Ժողովոյ նիստը տեղի չունեցաւ չաբաթ, որովհետեւ մեծամասնութիւն չկրցաւ գոյանալ՝ անդամներէն տասնեւչորսը միայն անձամբ պատասխանած ըլլալով մեր հրաւէրին։ Ուստի և որոշուեցաւ այս Զորեքշաբթի յետաձգել նիստը և մեր կողմանէ նոր կոչ մը մը ուղղելով բոլոր անդամոց՝ հրաւիրել զիրենք որ անպատճառ ներկայ գտնուին նոյն առաւօտուն (Զորեքշաբթի, 5 օգոստոս), ժամը 4ին, ըստ Տաճկաց, Դալաթիոյ Խորհրդարանը, որպէսզի Հիմնադիր Ժողովոյ նիստը, որ տեղի պիտի ունենայ մեր Նախագահութեան ներքեւ, մեծամասնութեան չգոյութեան պատճառաւ ետ չմնայ դարձեալ և Ընկերութեան ամենակարեւոր ու տիպողական գործերը չը ձգձգուին օրէ օր, մանաւանդ որ գաղրոցական չրջանը մօտեցած ըլլալով՝ պէտք է անտպարել առկախ գործերը կարգադրելու, եթէ չուզուիր որ վարժարաններու բացումը ետ մնայ։

Վստահ ենք որ անձամբ կը պատասխանէք մեր հրաւէրին և ակն ունինք վայելելու Ձեր ներկայութիւնը։

Մնամք Ազօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ԵՂԻՇԷ ԵՊ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆ

Փիլ օրեն տպագրութիւնը կ'աւարտի հետեւեալ դասագրքերուն

Ազգային պատմութիւն.— Բազմաթիւ պատկերներով և Հին Հայաստանի գունաւոր քարտէսով. Ա. տարի, Կ. Ց. Բասմաջեանէ. 5 դրչ.

Աշխարհաբար քերականութիւն.—Տարրական դասընթացք Ա. Բ. տարի պատկերազարդ, Ց. Դաղանճեանէ, 4 դրչ.

Նոյնին.—Միջին դասընթացք Գ. Դ. տարի պատկերազարդ, նոյն հեղինակէն 6 դրչ.

Le français. cours complet pour l'enseignement directe de la langue française. պատկերազ. 1. partie, 3 դրուչ.

Le français 2. partie, 5 դրչ.

Ընդարձակ գրացանկ Պ. Պալենց գրատան Ա. մաս 5 դրչ. միայն մեր յաճախորդներուն ձրի։ 7

Ժամագիրք Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ 1909ի տպագրութիւն, 15 դրչ.։

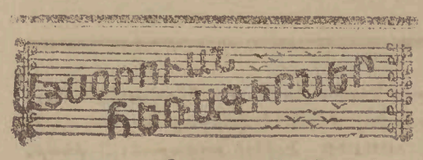

ԱԹԷՆՔ.—Թուրքիոյ վերջին ծանուցագիրը կը շարունակէ մեծ տպաւորութիւն մը գործել հոս։ Մամուլը առհասարակ հանգարտութիւն կը յանձնարարէ։ Նախարարաց Խորհուրդը այսօր Պ. Ռալլիի նախագահութեամբ գումարուեցաւ. նիստը չորս ժամ տեւեց։ Կը ծանուցուի որ Պ. Ռալլի վաղը օսմ. դեսպանին պիտի յանձնէ Ցունաստանի պատասխանը։

ՌԵԳԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Հակառակ լրագրական այն լուրերուն թէ նեղուցներու խնդրի մասին բանակցութիւններ կատարուած են Պ. Իզվոլսքիի ու Սըր Էտուարտ Կրէյի միջեւ, Բեգերսգուրկի հեռագրական գործակալութիւնը նորէն կը հաւատայ թէ այդպիսի խնդիր մը ոչ յարուցուած և ոչ ալ բանակցութեանց առարկայ եղած է։

ԹԻՖԼԻՍ.— Զրոյց կը չրջի՝ թէ դեսպատի Շահը առեւանգուած ու իր գահընկեց հօրը քով առաջնորդուած է։

ՌԵԳԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Նովոյէ Վրէմիա կէս-պաշտօնապէս կը հերքէ բոլոր այն լուրերը, որոնց համաձայն, Ռուսիա ընդհանուպ իր զօրքերը ետ պիտի քաշէ Պարսկաստանէն։ Ռուսական թերթը կը յարէ թէ հաւանաբար Անգլիա ալ ջոկատ մը զօրք պիտի պահէ Պարսկաստանի մէջ։

ՌԱՐԻՋ.— Ֆէսէն քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարոքի զինուորները գերի բռնած են գահուն թեկնածու Ռօկին։ Իր կուսակիցներէն չատեր ալ ձեռք անցուած են։

ԼՕՆՏՈՆ.— Օսմ. Ազգ. Պանքային դրամագլուխը մէկ միլիոն ոսկի պիտի ըլլայ։ Պանքային հիմնուելէն յետոյ հանրութեան դիմում պիտի ըլլայ՝ դրամագլուխը աւելցնելու համար։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Երէկ, կէս օրին, տաքութեան աստիճանը 104 էր Ֆարէնհայթի ջերմաչափով։ 400,000է աւելի մարդիկ Բրնի Այլէնտ գացած էին, քիչ մը զովութիւն գտնելու համար։ 100,000 հոգի կը հաշուուի ծով մտնողներուն թիւը։ Իրիկուան, շարժուն հիւանդանոցներու կառքեր փողոցներէն հիւանդացող կը փոխադրէին տաքէն հիւանդացած անձերը։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		Ցուլիս 1/14 Օգոս.
Օսմ. Գանս. Միացեալ 4 %	Օ. Ս.	102 17
Ամենեն բարձր գին	»	102 22
Ամենեն վար գին	»	102 16
Բուլգարիայ Երկաթուղի շոգ	Ֆր.	173 97
Ամենեն բարձր գին	»	173 87
Ամենեն վար գին	»	173 37

ԲԱՑՈՒՄ,		Ցուլիս 4/17 Օգոս.
Օսմ. Գանս. Միացեալ 4 %, Ֆ.Կ.	Օ. Ս.	102 16
» » » ժամ 5ին	»	102 16
Բուլգարիայ Երկաթուղի	Ֆր.	173 87
» » ժամը 5ին	»	173 87
Գաստոք Կ. Պոլսոյ	»	432 —
Անատ. երկաթ. Պարտք. Ա. տեսակ	»	520 —
» » » Բ. տեսակ	»	517 50
» » բժնթգթ.	Ա. Ռ.	14 25
Շերեքէթի Խարկի	»	— —
Շերեքէթի Խարկի Համփոխ	»	1 30
Օսմ. Ազատ. Ընկ.	»	4 40
Օսմ. Ծխախոտ		17 05
Թրամուայի բաժնեթուղթ		8 —
» ժուլիանոս		3 95
» պարտատուղթ		490 —
Թրանվայ	Ֆր.	75 50
Տերբոսի Ջուրի Ընկ.		299 —
Պալիս Պարապարտ		425 —
Միսիրլի Պանքա	Օ. Ս.	5 40
Նէմիճի Թէօֆիս Թրամ. բժնթգթ.	»	2 —
Պոլսոյի Պանքա		122 —
Գաղատա առանձնատնոց Հիմ.		25 50
» սովորական		24 —
Գարտի Իզմիրի		575 —
Լաւրիոն	Ֆր.	56 —
Զարթրքա	»	41 —
Գրեթի Ֆոնսիե Իժիրոմէն հին		304 —
» » » նոր		256 —

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԻՔ 50-21
ՆԷՔԹԱՐ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ

ԲԱՑԱՌԻԿ
ՄԵԾ ԶԵՂՉ
ՄԱՅԷՐ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ԲՈԼՈՐ ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
15—7

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ՝ Էնկիւրիէն, Սինճան-քէօյէն, Մալիքէօյէն, Բոլուդլուէն, Պէյլիք-քէօբրիւէն և Սազլարէն ցորենի տրամանձիկ (բրանիք) փոխադրութեան յատուկ (1907 յուլիս 1 տպագրութիւն) թիւ 1, բացառիկ առժամանակեայ սակագինին առաջին յաւելուածին պայմանաժամը երկարաձգուած է մինչև 30 յունիս 1910 (Ն. Տ.)

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ
Հայտար-Փաշա, 10 Օգոստոս 1909

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆի իտարէի ումումիյէսինին եէնի տայիրէէ նագլընտան տօլաեր Սօուդ Զէյմէտէքի ամիգ տայիրէտէ մէվճուտ օլան 42 գալէմ մասա վէ եազըխանէ վէ գօլթուք վէ սօպա վէ մանկալ վէ տանտալիա վէ խալը վէ բէրտէ վէ մինտէր վէ տաիրէ ճընսը ճընսընա թարիֆ իտիլէրէք պիլիմիզայիտէ ֆիրուխթ իտիլէճէյինտէն տնզընա թալիպ օլանլարըն չէհրի հալը բումինին 10ընճը բազար երթէսի կիւնինէ գատար 100տէ 10 թէմինաթը նագտիյէ իլէ գարալը ֆիյաթ մէքթուպլարընը ամիգ տայիրէտէքի գօմիսիօն մախսուսընա միւրաճաաթ իյէմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 3 աղըսթոս 325

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 4/27 եւ 1320 Սեպտեմբեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմեն Ընկերութեան կեդրոն. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօրէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Գալիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Գալիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գապու թիւ 10.
Գալիս, Ապաթ պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Գալիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գապու Իզմիր փողոց.
Դաստգիւղ, Ալէքսանդր Անաթասիասիս չուկայի հրապարակ.
Դաստգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մոտա Ճատէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ Ճատէսի, Թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէօյուլ Լֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիաքիս, [illegible] բանկ հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան Լֆ.

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց, Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Գալիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Զարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆԸ

և մաքրութեանը համար տիկիններուն, բացարձակապէս անհրաժեշտ է կանոնաւոր խնամքներ ընծայել ատոին որովայնին։ Եւ ատիկա պէտք է ընել ամենօրեայ լուացումներով։ Այդ բանին համար ընդհանրապէս կը գործածուի դաղջ ջուր, որուն վրայ պէտք է աւելցնել քանի մը կաթիլ

ԼԻԶՕՖՕՐՄ

Ախորժելի հոտով հականեխական մըն է ԼԻԶՕՖՕՐՄԸ որ արագօրէն կը վանէ աբիւնը և ամէն աղտոտութիւն ու անմիջական կերպով կը փարատէ բոլոր գէշ հոտերը։ Լիզօֆորմը ո՛չ մորթին կը վնասէ և ո՛չ ալ ճերմակեղէնին։

ՓՈՐՁ ՄԸ ԸՐԷՔ

Լիզօֆորմը կը ծախուի բոլոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն մօտ։ 100 կրամնոց ինքնատիպ սրուակը կ'արժէ 1 Ֆրանկ։— Ինքնատիպ սրուակները կանայք գոյն ունին և վաճառանիշ կը կրեն։

Ընդհանուր Գործակալ ՔԱՔ ԹՆՍԷԼՊԷՅԿ

ՊՈԼԻՍ, ՔԻՒԶԻԻԲ ԱՊՈՒՏ ԷՖ. ԽԱՆ, ԹԻՒ 6

COMPAGNIE RUSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳ. ԸՆԿ.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրգ, իր մասնաւոր շենքին մէջ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխ, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	187,322,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	581,115,000 »
1908 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	83,232,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղարեան Խան Վօյվոտա, Ղալաթիա։

Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան, Աչրը Էֆէնտի Ճատէսի, Թիւ 26

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 11

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պանիք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 70 միլիոն ֆրանկ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն։
Կ'ԸՆԴԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, և ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՌ Կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով։
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ։
ԿԸ ՋԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժէքաղթերու վերածելով զանոնք։
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	735,583,800 ՖՐԱՆՔԻ, մինչև 1908 դեկտ. 31 իր երկու ճիւղերուն մէջ.

ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Տէյիրմէն Խան, Ղալաթիա

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆ Ի. Ս. ՏԱՆՏՐԻԱ

Փորձառու և գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ։

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրկ.	9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	»	142,750,000

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։

Ընդհանուր գործակալ Թուրֆիոյ Ի. ՖՐԱՆԿԻԻԼՕՖ եւ ԸՆԿ

Պալիս, Անանիասիս խան

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՀԱՆՁՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

MILKMAID BRAND

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անօթի որ գործածած են այս կաթը՝ կ'բնդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅԱՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏԱՂՈՑ ՀԱՄԱՐ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ԶԱՄԷՆՑԻՆ ԿԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—14

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. կարգի	Բ. կարգի
ՍԷԴԻ	ՆԱՑԻՕՖԻՍ
ՄԻՆԻՍ	ԷՄԷՑՍԻՍ
ՐԱՓՍԻՍ	ՊՈՒԶԻՐԻՍ
ԹԷՑՊԸՐ	ՄՕԼԻՐԻՍ
ՆԱՐՊՕՆ	ՖԱՑԷԼԻ
ՆԱՎԱՐԻՆ	ՖԱՐՕՍ
	ԹԻՊՕ

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն, բայց տեսչուհի չունին։ Սդեր.

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Հ. Վ. ՈՒԻԹՈՒ և Ընկ. Գործակալ.—Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.

31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Օգոստոս

Դշ. 12/25 Իսէպոլի, Սինոպ, Սամսուն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 12/25 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 13/26 Իզմիր, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 13/26 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 14/27 Սէվաստօբոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 15/28 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 15/28 Տարանտէլ, Միսիլի, Իզմիր, Բիրօտ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտերուն, Թրիպոլի, Գեբուզ, Հայֆա, Եաֆա, Բոսսոտա և Աղեքս. ժամը 4ին։

տալի սգեկոչումը պատեց ամէնուն ալ մտքերը...։

Ու այս անգամ՝ որ ձայնով մը, և հատիկ հատիկ բառերը արտասանելով, կարդաց ծովակալը.

«ՐԱՐԻՋ, Էյֆէլի աշտարակ, 3 փետր. առտուան ժամը վեց.—Երէկ, Հէլիկօլանտ կղզիին մէջ, առտուն ժամը մէկին, գերմանական Քայզեր Ֆրիտրիխ Բ. յանկարծ օդը ելած է։ Նաւաբաժնին հետ ռազմափորձեր կատարելու վրայ էր։ Գրեթէ միեւնոյն ատեն երկու պայթումներ լսելի եղած են։ Զրահաւորը ամբողջովին խորտակուած է։ Նաւազներուն մէկ մասը ազատուած է նաւաբաժնին միւս նաւաստիներուն կողմէ։ Երկու հարիւր նաւազ և տասերկու ոգայ, որոնց մէջ կը գտնուի ծովակալ ֆօն Խիէլման, մեռած են։ Աղէտին պատճառը յայտնի չէ։»

Ծովակալը չոր չարժուձեւով մը սեղանին վրայ ձգեց թուղթը և ուրիշ մը առաւ։ Բոլոր սպաներն ալ չափազանց ոգեւորուած էին։ Լռութիւնը կը խլուէր մէկ քանիներու հեւացող շնչառութեամբ և այն աթոռին ճարճատումովը, որուն վրայ նստած էր Պ. Լը Քէրպալլէք։ Բայց ծովակալ Ժէրմինէ կարդաց իսկոյն.

«ՐԱՐԻՋ, Էյֆէլի աշտարակ, 3 փետր. առտուան ժամը 7½.— Երէկ առտու, ժամը ութին, Բորթսմութի ծովախորշին առջեւ, անգլ. Էրգիմուք զրահաւորը, գիշերուան ազդանշաններու փորձեր կատարելէ դարձին, օդը ելած է։ Երկու պայթումներ, գրեթէ միեւնոյն ատեն պատահած, հետեւորդ թորփիլանաւերու նաւաստիներուն կողմէ լսելի եղած են։ Էրգիմուք, երեք կողի բաժնուելով երկու վայրկեանէն ընկղմած է։ Վեցհարիւր յիսուն նաւազներէն հարիւր ութսունչորսը, մեծ մասը վիրաւոր, թորփիլանաւերուն կողմէ ազատուած են։ Մնացեալ նաւազները կորսուած են։ Աղէտին պատճառը յայտնի չէ։»

Մինչ ծովակալը կը կարդար այդ հեռագիրը, քանի մը սպաներ ոտքի ելած էին, մեծ իրարանցումի մը մատնուած։ Բայց ծովակալը նստեցուց զիրենք, և մահացու լռութեան մը մէջ, սա խօսքերը արտասանեց.

—Պարոնե՛ր, աւասիկ երրորդ և վերջին հեռագիրը։ Թէեւ ամենէն երկայնը, բայց նեռազ ազետալին է։ Միակ հեռագիրն է որ Ֆրանսայի հետ առնչութիւն ունի։

Սպաները սարսուռ զգացին, և անոնցմէ շատերուն դէմքերը անկարագրելի անձկութիւն մը արտայայտեցին։ Ու այս անգամ ծովակալը յուզումով կարդաց, առանց պարակելու զայն.

«ՐԱՐԻՋ, Էյֆէլի աշտարակ առտուան ժամը 9.— Երէկ, կէս օրին, Շէրպուրի նաւակայքին մէջ, Սէնթ-Անն ծովախորշին առջեւ, որ արեւմտեան կողմէ քարափով պատսպարուած է, Շավանեաք ամրոցը ելած է...։ Ցաջորդական հինգ պայթումներ լսելի եղած են։ Շավանեաք բերդէն և իր ներքեւ գտնուող ապառաժէն մնացած են ժայռի բեկորներ միայն՝ ջուրին երեսը տարածուած։ Երեք զոհերկան, բերդին պահակաղօրքը ցամաք ելած ըլլալուն։ Երեք զոհերն են դռնապանպահակը, յիսնապետ մը և պահակ զինուոր մը։ Բայց աղէտը սոսկալի եղած է. երբ աչքի առջեւ բերուին իր յանկարծական պայթումը, իր կարեւորութիւնը և այն պարագաները, ուր առաջ եկած է ան։ Արդարեւ, նախարարին հրամանով, կարգ մը նաւային ռազմափորձերու առթիւ, նախազգուշութեան համար, մեռաղեայ էլեկտրականացած թելերը, որոնք վերջերս սկսած էին գործածուիլ, առջի օր ջուրին մէջ մերճուած էին։ Ատոնք բոլորովին կը փակէին, ինչպէս կը փակեն միշտ այն արեւմտեան անցքը և արեւելեան անցքը, որոնք Շէրպուրի նաւակայքին վրայ կը նային։ Զորս թորբիլանաւեր կը պատէին թելերուն առջեւ։ Ամենաքիչ տարողութեամբ թորբիլանաւ մը իսկ չէր կրնար անցնիլ, առանց տեսնուելու, քանի որ թելերը ծովուն երեսէն մինչեւ խորը ձգտուած, էլեկտրականութեամբ կապուած են այն զանգակներուն հետ, որոնք հատատուած են անցքերը պաշտպանող բերդերուն մէջ։ Արդ, այդ զանգակներէն և ո՛չ մէկը լսելի բրած չէ իր ձայնը, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ թելերը չեն վնասուած և ոչ մէկ կողմ...։ Եթէ առնչութիւն մը տեսնուի Շավանեաք բերդին խորտակման և Քայզեր Ֆրիտրիխ Բ.ի ու էրգիմուքի աղէտներուն միջեւ, միեւնոյն պատճառը վերագրուելով ամենուն ալ, անկարելի է խորհիլ որ ընդծովեայ մը եղած ըլլայ ատոր պատճառը, ի՛նչ արագութիւն և զօրութիւն ալ ընծայուի անոր։ Հետեւաբար ենթադրութիւններ միայն կրնան ըլլալ...»

Ծովակալը լռեց ցաւի և ապշութեան մրմունջի մը մէջ։ Սպաները իրարու կը նայէին, և անոնցմէ ոմանց աչքերուն մէջ արցունքներ կը շողային...։ Ոչ ոք կը համարձակէր խօսիլ։ Մնաց որ՝ ինչ պիտի կրնային ըսել...։ Անձկութիւն մը կը սեղմէր սիրտերը, և սոսկալի անձկութիւն մը՝ անոր համար որ միեւնոյն գաղտնիքէն առաջ կուգար, մինչ ամբողջ նաւատորմին մարդիկը առջի օր խնդացած էին այդ գաղտնիքին վրայ։

Բայց ծովակալը նստած չէր տակաւին։ Ձեռքը վեր առաւ և հրամանատարի հանդարտ ձայնով ըսաւ.

(Շարունակելի)

Նորանոր ԳԱՐԵԳԻՆ ՀՕՍԱՀԱՆԻՆ